

וחזר ונשאה, הא כתיב אי זה ספר כריתות אמכם אשר שלחתיה. עוד קשה קשה מנא ליה דמשום דאמר ר' יוחנן גדולה תשובה שדוחה את לא תעשה שכתורה דהיינו עד כסא הכבוד עד ולא עד בכלל. ועוד הכא האי קרא גופיה קשיא, דברישא מדמה ליה למחזיר גרושתו אחר שנשאת דכתיב הן ישלח איש את אשתו וגו', ובסיפא מדמה ליה לנשואה שזנתה דכתיב ואת זנית רעים רבים. וי"ל איתא פ"ק (דסוטה) [דיבמות] (דף י"א ע"ב) דתניא רבי יוסי בן כיפר אומר משום רבי אלעזר, המחזיר גרושתו מן הנשואין אסורה, מן האירוסין מותרת, שנאמר אחרי אשר הוטמאה, וחכמים אומרים אחת זו ואחת זו אסורה, אלא מה אני מקיים אחרי אשר הוטמאה, לרבות סוטה שנסתרה, מאי נסתרה נבעלה, ואמאי קרי לה נסתרה, לישנא מעלייא נקמ, נבעלה מומאה בהדיא כתיב בה, ונסתרה והיא נטמאה, למיקם עלה בלאו ורבי יוסי בן כפיר לאו בסוטה לית ליה, ואפילו זנאי נמי, מאי טעמא הויה ואישות כתיב בה, עד כאן (וכעת לא עיינתי הסוגיא). והשתא משום הכי פתח במחזיר גרושתו אחר שנשאת וסיים במזנה תחת בעלה, משום דלאו דמזנה תחת בעלה מקרא דמחזיר גרושתו אחר שנשאת הוא דנפקא. ושפיר משמע דס"ל לר' יוחנן עד ועד בכלל, דכיון דבאיש ואשתו עסקין וקאמר ושוב אלי דהיינו שתהיה באישות עמה, ואפותיא דספסירא שכיבן, הא ודאי דהוי עד ועד בכלל, המד"א והיה ביום ההוא תקראי לי אישי ולא תקראי לי עוד בעלי (הושע ב'), א"ר יוחנן ככלה בבית חמיה ולא ככלה בבית אביה (פסחים דף פ"ו ע"א), ופירושו כפי מה שזכורני דכלה בבית (חמיה) [אביה] כיון דלבה גס בבעלה אינה בושה לקראתו בעלי, מה שאין כן בבית חמיה דבושה לקראתו בעלי ולא קרי ליה אלא אישי.

גדולה תשובה שזדונות נעשות לו כזכויות [גמרא אמר ריש לקיש, גדולה תשובה שזדונות נעשות לו כשגגות]. מאי דהשב מיראה זדונות נעשות לו כשגגות ואינם נמחלים לגמרי, שכן הדין נותן. הוא מחסדו יתברך כדי שישגי אל מעלת אהבה, שכיון שנעשות שגגות עדיין מחוסר כפרה וצריך שיבואו עליו יסורין ומתוכם יבא אל אהבה, אבל אם יתכפרו לו יחשוב שכבר השלים חוקו. עיין בעקרים [מאמר רביעי פרק כ"ה], בענין התשובה, היותה מצד החסד לא מן הדין, וכו' יתורץ שום קושי שבדברינו אלה.

וידוי מוסף יוה"כ. וידוים אחד ותשע מה יועילו לאוצרות

עמוקים שאי אפשר לעבור ברגליו אלא בסיחוי ואיהו לא הוה ידע לשוט, אם כן לימא קרא כי המים מי שחו, גאו למה לי, אלא לאו דגאו מהיות יכול לשוט בהם מחמת סכנת רדיפתם. והשתא דאתא גאו לאשמועינן דאסור לשוט בהן משום דרדיפי אייתר חד מהנהו תרי קראי אשר לא אוכל לעבור ואשר לא יעבר [סיומא דהאי פסוקא], לאשמועינן דלאו בעמוקים טפי מקומתו עסקין, אלא בעמוקים טפי ממתנים לחוד, ואשמועינן דאסור לעבור ברגליו בעמוקים טפי ממתנים ומשום דרדיפי, ומגאו שמעינן איסור סיחה, אבל אי לאו גאו הוה מוקמינן לקרא בעמוקים מלא קומתו, וייתורא דחד מהנהו תרי קראי אשמועינן איסור סיחה משום דרדיפי, אבל דאיכא גאו לאיסור סיחה אייתר חד מהנהו תרי לאשמועינן דאסור לעבור ברגליו כל דהוי טפי ממתנים כיון דרדיפי.

דף פ"ו ע"א

גמרא דתניא ר' אלעזר אומר אי אפשר לומר נקה, שכבר נאמר לא ינקה, ואי אפשר לומר לא ינקה, שכבר נאמר נקה וכו', עד כאן. פירוש ונקא לא ינקה משמע מנקה ואינו מנקה, מדלא קאמר ולא ינקה לחוד, או ינקה לחוד, וכהאי גוונא איתא בכריתות פרק ארבעה מחוסרי כפרה (דף י"א ע"א) תנו רבנן והפדה, יכול כולה, תלמוד לומר לא נפדתה, יכול לא נפדתה, תלמוד לומר והפדה. ופירש רש"י והפדה לא נפדתה משמע פדויה ואינה פדויה עד כאן. והאי דרשה הויא בשיטת ר' עקיבא, דאילו ר' ישמעאל סבירא ליה דיברה תורה כלשון בני אדם כדאיתא התם פרק ארבעה מחוסרי כפרה, ואם כן הכא נמי גבי ונקא לא ינקה אפשר דסבירא ליה לר' ישמעאל דברה תורה כלשון בני אדם.

תשובה, זונה, מחזיר גרושתו לאחר שנשאת

דף פ"ו ע"ב

גמרא א"ר לוי גדולה תשובה שמגעת עד כסא הכבוד, שנאמר שובה ישראל עד ה' אלהיך (הושע י"ד). רבי יוחנן אמר עד ולא עד בכלל, ומי א"ר יוחנן הכי, והא אמר ר' יוחנן גדולה תשובה שדוחה את לא תעשה שכתורה, שנאמר הן ישלח איש את אשתו והלכה מאתו והיתה לאיש אחר הישוב אליה עוד הלוא [חנניה] תחנף הארץ ההיא, ואת זנית רעים רבים ושוב אלי נאום ה' (ירמיה ג' א'), לא קשיא הא ביחיד הא בצבור, עד כאן. קשה היכי מדמה ליה למגרש את אשתו ונשאת לאחר

א. בנידסא שלפנינו ליכא. וצינה הב"ח בהגהותיו.

ב. מחזור נוסח ספרדי, וידוי מוסף ליום הכיפורים, בוידוי שיסדו רבי שם טוב ארדוטיאל ז"ל, המתחיל רבש"ע בראותי בחזרתי סר הילם.